

การรับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอาง ของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2554

Risk Perception from using cosmetics
among beauty salon workers in Bangkok 2011

คณิต ลูกรักษ์¹, สรา อารณ², สิริมาศ คัชมาตย์¹,
จุฬาลักษณ์ ภาควงใจ²,วันเพ็ญ ทองสุข³

¹กลุ่มควบคุมเครื่องสำอาง สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา

²ภาควิชาอาชีวอนามัยและความปลอดภัย คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

³คณะวิทยาการสุขภาพและกีฬา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

บทคัดย่อ

ผู้ประกอบการอาชีพช่างเสริมสวยมีจำนวนมากขึ้นตามความต้องการของผู้ใช้บริการ อาชีพช่างเสริมสวยเป็นกลุ่มอาชีพที่ต้องสัมผัสกับสารเคมีหลายชนิด ทำให้ช่างเสริมสวยจำนวนมากมีความเสี่ยงต่อการได้สัมผัสสารเคมีจากการตัดผม โกรกผม ย้อมผม เป็นต้น การศึกษานี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอางของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554 ให้ความรู้และส่งเสริมการทำงานที่ถูกต้องเมื่อต้องสัมผัสกับสารเคมี ประชากรศึกษาคือ ช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานครจำนวน 487 คน ผลการศึกษาพบว่า เป็นเพศหญิง 98.97% มีอายุระหว่าง 30-39 ปี และมีสถานะเป็นเจ้าของกิจการ ระดับการศึกษาคือมัธยมศึกษา มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท ช่างเสริมสวยรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอางในระดับดีมาก ส่วนใหญ่อ่านฉลากเครื่องสำอางก่อนใช้เป็นประจำ ตลอดจนศึกษาวิธีการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลจากการอ่านฉลาก ช่างเสริมสวยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับฉลากเครื่องสำอางอยู่ในระดับดีมาก มีพฤติกรรมการเลือกซื้อโดยดูจากฉลากภาษาไทย ที่มีชื่อ ผู้ผลิต ผู้นำเข้า เป็นประจำ คิดเป็น 97.13% นอกจากนี้ช่องทางการรับรู้ทางโทรทัศน์เป็นที่นิยมคิดเป็น 100% ข้อเสนอแนะคือ ภาครัฐควรส่งเสริมการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพให้กับช่างเสริมสวยและจัดให้มีการให้ความรู้โดยตรงกับกลุ่มอาชีพช่างเสริมสวยเรื่องการใช้สารเคมีอย่างปลอดภัย

คำสำคัญ: กรุงเทพมหานคร, การใช้เครื่องสำอาง, การรับรู้ความเสี่ยง, ช่างเสริมสวย

Abstract

The number of beauty salon workers is increasing because of the high demand from consumers. Beauty salon workers need to work with chemicals. Therefore, they are at risk of chemical exposure from hair curling and hair coloring process, etc. The objective of this study is to determine the risk perception from using cosmetics among beauty salon workers in Bangkok 2011. The information gained from this study would be used for the knowledge dissemination and the occupational health promotion when the beauty salon workers expose to chemicals. The total number of beauty salon workers participating in this study was 487. The results showed that 98.97 % of beauty salon workers were female, aged between 30 to 39 year old and were business owners. Their education level was the secondary school and the monthly income was 10,001-20,000 Baht. The risk perception related to cosmetic was at very good level. The beauty salon workers used the label and learn how to use the personal protective equipments (PPE) and used them regularly. The understanding of label was at very good level. 97.13% of beauty salon workers study the detail of producer and importer on the label. The television broadcasting was the most popular way (100%) for the information accessibility. The recommendation from this study is the government should promote beauty salon workers on how to assess to information effectively and provide the direct training on safe use of chemicals.

Key words: Bangkok, cosmetics using, risk perception behavior, beauty salon workers

บทนำ

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงที่มีพื้นที่เมืองขนาดใหญ่ที่สุดและเป็นเมืองหลักที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย เป็นศูนย์กลางความเจริญเติบโตในหลายๆ ด้านทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลสถิติที่สำคัญของสถานประกอบการธุรกิจ จากข้อมูลสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2548 จำแนกตามประเภทธุรกิจทั่วราชอาณาจักร พบว่ามีสถานประกอบการธุรกิจอยู่ทั้งหมด 1,206,242 แห่ง โดยจำแนกตามประเภทธุรกิจต่างๆ พบว่ากิจกรรมด้านการบริการอื่นๆ ที่เป็นประเภทธุรกิจการแต่งผมและเสริมสวยอื่นๆ มีจำนวนสถานประกอบการ 86,703 แห่ง และมีจำนวนคนทำงาน รวมทั้งสิ้น 211,588 คน⁽¹⁾ การเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจนี้ ทำให้ธุรกิจด้านการให้บริการ เช่นร้านเสริมสวย มีการแข่งขันกันมากขึ้น ธุรกิจร้านเสริมสวยแบ่งออกเป็นหลายประเภท เพื่อให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปครอบคลุมทุกเพศทุกวัย เช่น วัยรุ่น วัยทำงาน ผู้บริหารระดับสูง และแม่บ้าน เป็นต้น⁽²⁾

ในปัจจุบันประชาชนนิยมใช้บริการจากช่างเสริมสวยเพิ่มมากขึ้นเมื่อเทียบกับในอดีต การบริการจากช่างเสริมสวยได้แก่ การตัด ชอย สระ โกรก ย้อม ทำสีผม ดัดผม ยืดผม นอกจากนี้ในปัจจุบันพบว่าวัยรุ่นทั้งหญิงชายหันมาให้ความสนใจในเรื่องการตกแต่งแบบผมกันเป็นจำนวนมากขึ้น และมีการเข้ารับการตัดแปลงทรงผมกันเป็นประจำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการโกรก การย้อม และการทำสีผม ความนิยมจากการทำสีผมเพิ่มขึ้นในประชาชนทุกกลุ่มและทุกเพศ ซึ่งอาจทำให้ช่างเสริมสวยมีความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่างๆ ต่อสุขภาพ เช่น อันตรายจากเครื่องสำอางซึ่งมีสารเคมีเป็นองค์ประกอบ เครื่องสำอางที่ช่างเสริมสวยใช้ ได้แก่ แชมพูสระผม ผลิตภัณฑ์ประเภทย้อมสีผม ฟอกสีผม น้ำยายืดผม น้ำยาดัดผม สเปรย์ฉีดผม เป็นต้น ทำให้ช่างเสริมสวยมีความเสี่ยงต่อการได้รับสัมผัสกับสารเคมี ผ่านทางการหายใจ การสัมผัสผ่านผิวหนังเข้าสู่ร่างกาย ตัวอย่างของสารเคมีที่พบได้ในเครื่องสำอางคือ แอมโมเนียและสารกลุ่มเปอร์ออกไซด์ ซึ่งอาจทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ความเป็นพิษของสารในกลุ่มดังกล่าว อาจก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อระบบ

ทางเดินหายใจและผิวหนัง ภูมิแพ้ หอบหืด หรือปัญหาทางผิวหนัง เป็นต้น⁽³⁻⁷⁾

โครงการความปลอดภัยด้านเครื่องสำอางได้จัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ การปรับปรุงกฎหมายให้เป็นสากล พัฒนาการกำกับดูแลเครื่องสำอางให้ปลอดภัย พัฒนาศักยภาพผู้บริโภค และพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องสำอางให้ถูกต้องและปลอดภัยกับช่างเสริมสวยซึ่งจัดเป็นผู้ประกอบการประเภทหนึ่งที่ใกล้ชิดกับผู้บริโภค เนื่องจากช่างเสริมสวยเป็นผู้ใช้เครื่องสำอางเพื่อบริการลูกค้าของตน

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการรับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอางของช่างเสริมสวยในกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นข้อมูลในการให้ความรู้และส่งเสริมการทำงานที่ถูกต้อง เมื่อต้องสัมผัสกับสารเคมีในเครื่องสำอางในการประกอบอาชีพช่างเสริมสวย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ เป็นการสำรวจเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์เรื่องความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง การเลือกซื้อและวิธีการใช้เครื่องสำอาง โดยที่เครื่องสำอางครอบคลุมถึงน้ำยาย้อมผม น้ำยาทาเล็บ น้ำยาล้างเล็บ เป็นต้น ซึ่งเป็นปัจจัยนำไปสู่การรับรู้ความเสี่ยงจากการใช้เครื่องสำอาง ตลอดจนสังเกตสิ่งแวดล้อมการทำงานของช่างเสริมสวยในเขตกรุงเทพมหานคร เนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ รวบรวมและประยุกต์จากการทบทวนวรรณกรรมและผ่านการตรวจสอบเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา แบบสำรวจการรับรู้ความเสี่ยงประยุกต์จากงานวิจัยของ Wong RH, et al.⁽⁸⁾ และจากองค์ความรู้ความปลอดภัยและสุขภาพอนามัยของสหภาพยุโรป⁽⁹⁾ แบบสัมภาษณ์มีความเชื่อมั่น (The Coefficient of Alpha) เท่ากับ 0.7031

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็นช่างเสริมสวยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 487 คน จาก 50 เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายตามรายชื่อและสถานที่ตั้งร้านเสริมสวยรวบรวมจากสำนักงานเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร แบ่งเป็นตามเขตพื้นที่ 50 เขตพื้นที่ของกรุงเทพมหานคร และทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายภายในเขตนั้นๆ เขตพื้นที่ละ 10 ราย

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาพบว่าช่างเสริมสวยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 98.97% โดยมีอายุระหว่าง 30-39 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและมีสถานะเป็นเจ้าของกิจการ มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001-20,000 บาท

ความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง

แบบสอบถามในส่วนความรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอางเป็นคำถามที่ต้องการวัดความรู้ความเข้าใจของช่างเสริมสวยคำตอบที่กลุ่มช่างเสริมสวยตอบประกอบด้วย ถูกต้อง ไม่ถูกต้อง และไม่ทราบ จากคำตอบนี้นำไปเทียบกับเกณฑ์การประเมินด้านความรู้ของช่างเสริมสวยเกี่ยวกับเครื่องสำอาง เกณฑ์นี้แบ่งออกเป็น 4 ระดับคือ ดีมาก ดี พอใช้ ปรับปรุง โดยใช้คะแนนการตอบคำถามได้ถูกต้องเป็นเปอร์เซ็นต์ (%) ตามลำดับดังต่อไปนี้ คะแนน 80-100% อยู่ในระดับดีมาก คะแนน 70-79% อยู่ในระดับดี คะแนน 50-69% อยู่ในระดับพอใช้ และคะแนนต่ำกว่า 49% อยู่ในระดับต้องปรับปรุง จากผลการศึกษาพบว่า ช่างเสริมสวยมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ ฉลากเครื่องสำอาง และหน่วยงานรัฐบาลคือ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของเครื่องสำอางอยู่ในเกณฑ์ดีมาก เช่น ในข้อคำถาม “เครื่องสำอางที่วางขายจำเป็นต้องมีฉลากภาษาไทย” หรือ “สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) เป็นหน่วยงานรัฐบาลที่มีหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของเครื่องสำอาง” เป็นต้น ความหมายของคำว่า “ผลิตภัณฑ์” เช่นผลิตภัณฑ์ที่จัดเป็นเครื่องสำอางหรือตัวอย่างของเครื่องสำอางนั้น ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ได้แก่ คำถาม “ยาสีฟัน สบู่ โลชั่นทาตัว แชมพู ครีมนวดผม เป็นเครื่องสำอาง” ช่างเสริมสวยตอบได้ถูกต้อง คิดเป็น 67.35% อยู่ในเกณฑ์พอใช้ หรือ “ครีมรักษาผิว ครีมรักษาฝ้า จุด ต่าง ดำ เป็นเครื่องสำอาง”ช่างเสริมสวยตอบได้ถูกต้อง คิดเป็น 26.08% อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง และ “น้ำยาดัดผม ยาทาเล็บ น้ำยาย้อมผม น้ำหอม จัดเป็นเครื่องสำอาง” ช่างเสริมสวยตอบได้ถูกต้อง คิดเป็น 39.63% อยู่ในเกณฑ์ควรปรับปรุง

พฤติกรรม การเลือกซื้อเครื่องสำอาง

พบว่าพฤติกรรมของช่างเสริมสวยในการเลือกซื้อเครื่องสำอางจะเลือกซื้อที่มีฉลากภาษาไทยอยู่เป็นประจำ

คิดเป็น 95.07% เลือกซื้อเครื่องสำอางที่มีฉลากแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อผู้ผลิต ผู้นำเข้า พร้อมทั้งอยู่ครบถ้วนอยู่เป็นประจำ

คิดเป็น 97.13% รวมถึงเลือกซื้อเครื่องสำอางที่มีวันเดือนปีที่ผลิตอยู่เป็นประจำ คิดเป็น 96.51% โดยเหตุผลในการเลือกซื้อ เครื่องสำอางเพื่อใช้ในร้านเสริมสวยช่างเสริมสวยจะเลือกซื้อจากร้านค้าที่มีหลักแหล่งแน่นอน ราคา คำนวณจากผู้ขาย และโฆษณาอยู่เป็นประจำ คิดเป็น 99.59%, 43.94%, 1.44% และ 0.61% ตามลำดับ เป็นที่น่าสังเกตว่าช่างเสริมสวย มักไม่นิยมเลือกซื้อผลิตภัณฑ์จากการแนะนำของลูกค้า คิดเป็น 72.69% ไม่ซื้อเพราะค่าโฆษณา 79.88% และช่างเสริมสวยจำนวนมากไม่เลือกซื้อผลิตภัณฑ์สินค้าจากอินเทอร์เน็ต 98.77%

พฤติกรรม

การทำงาน

พบว่าช่างเสริมสวยมีการอ่านฉลากที่ติดมากับผลิตภัณฑ์ก่อนใช้งาน และนำข้อมูลจากฉลากทำให้เกิดประโยชน์ต่อพฤติกรรมการทำงานของช่างเสริมสวย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ได้แก่ ถุงมือ ผ้าปิดจมูก หรือหน้ากาก เป็นต้น ช่างเสริมสวยมีการสวมถุงมือขณะทำงานในการย้อมหรือโกรกหรือทำสีผมให้ลูกค้าอยู่เป็นประจำ คิดเป็น 99.59% ส่วนการใช้ผ้าปิดจมูกหรือหน้ากากนั้นช่างเสริมสวยส่วนใหญ่จะใช้นานๆ ครั้ง คิดเป็น 46.20% จากการสัมภาษณ์เหตุผลที่ช่างเสริมสวยใช้ผ้าปิดจมูกนานๆ ครั้ง เนื่องจากลักษณะการทำงานในส่วนการย้อม/โกรก ดัด ยืดผม ให้ลูกค้ามีเป็นช่วงๆ นานๆ ครั้ง กิจกรรมนี้ไม่ได้เกิดเป็นประจำเมื่อเปรียบเทียบกับสระผมหรือไดร์ผม เป็นต้น ประกอบกับช่างเสริมสวยจะเกิดความอึดอัด หายใจไม่สะดวกขณะทำงาน และไม่ได้ตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพ เพราะช่างเสริมสวยคิดว่ากิจกรรมที่ทำผมให้ลูกค้านั้นเป็นกิจกรรมซึ่งใช้ระยะเวลาไม่นาน

จากการสัมภาษณ์ภาวะสุขภาพของช่างเสริมสวยนั้นช่างเสริมสวยส่วนใหญ่ไม่มีอาการทางผิวหนัง เช่น ไม่เกิดอาการแพ้หรือคันที่ผิวหนัง และส่วนใหญ่ไม่มีอาการทางระบบ

ทางเดินหายใจคือ จากการสอบถามเรื่องประวัติการมีน้ำมูก น้ำตา คัดจมูกหรือจาม สอดคล้องกับช่างเสริมสวยส่วนใหญ่คิดเป็น 95.48% และมีความมั่นใจโดยการรับรู้ว่าการระบายอากาศในร้านเสริมสวยอยู่ในระดับที่เหมาะสม

ในกรณีที่เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ช่างเสริมสวยส่วนใหญ่จะไม่สอบถามที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ซึ่งคิดเป็น 99.18% แต่มักจะสอบถามไปที่เพื่อนหรือลูกค้า ช่างเสริมสวยให้ความสำคัญต่ออันตรายที่เกิดกับลูกค้า ถึงแม้ว่าช่างเสริมสวยส่วนใหญ่ไม่ได้ทำการทดสอบอาการแพ้ของผลิตภัณฑ์กับลูกค้าก่อนใช้งาน แต่ช่างเสริมสวยจะมีการสอบถามประวัติการแพ้ หรือหากทราบว่าลูกค้ามีแพ้ผลลอกที่ศีรษะ ช่างเสริมสวยจะไม่ทำการโกรกหรือทำการย้อมสีผมให้กับลูกค้าโดยจะแจ้งให้ลูกค้าทราบถึงโอกาสที่สารเคมีจากผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางเข้าสู่ร่างกายผ่านผลลอกที่ศีรษะ และให้คำแนะนำลูกค้าให้รักษาผลลอกที่ศีรษะให้หายก่อน

การรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอาง

พบว่าช่างเสริมสวยมีการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอางที่ต้องอยู่ในเกณฑ์ดีมาก โดยที่มีการรับรู้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายและการใช้อุปกรณ์ได้แก่ ถุงมือ หากมีการโกรก/ย้อม หรือทำสีผม หรือสเปรย์ฉีดผมคิดเป็น 100% และภายหลังจากสัมผัสกับผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับการโกรก/ย้อม หรือทำสีผม มีการล้างมือทันทีที่คิดเป็น 100% เนื่องจากการใช้ถุงมือเป็นวิธีการหนึ่งซึ่งสามารถป้องกันการรับสัมผัสสารเคมีและการล้างมือเป็นการทำความสะอาดชำระล้างสารเคมีซึ่งอาจตกค้างอยู่ ดังนั้น การใช้ถุงมือและการล้างมือเป็นแนวทางการลดความเสี่ยงของการรับสัมผัสสารเคมีเข้าสู่ร่างกายได้ ช่างเสริมสวยคำนึงถึงความเสี่ยงในการปฏิบัติงานอันอาจเกิดขึ้นเนื่องจากสภาพและสิ่งแวดล้อมในการทำงาน ดังนั้น การเลือกใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายเพื่อให้เกิดความปลอดภัยในการทำงาน จึงเป็นสิ่งที่แสดงว่าช่างเสริมสวย มีการรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอาง นอกจากนี้ช่างเสริมสวยมีการรับรู้เกี่ยวกับสารเคมี ความเข้มข้นของสารเคมี ซึ่งเป็นส่วนประกอบที่อยู่ในเครื่องสำอางทั้งส่วนเครื่องสำอางที่เป็นสารเคมีสังเคราะห์และเครื่องสำอางจากสมุนไพรอย่างถูกต้อง พร้อมกับมีการปฏิบัติตามฉลากของเครื่องสำอาง โดยมีจุดประสงค์หลักคือ การลดอันตรายจากการใช้สารเคมี เป็นจำนวน 100% แต่เป็นที่น่าสนใจจากผลการศึกษาครั้งนี้พบว่าช่างเสริมสวยบางส่วน 1.23% ไม่ทราบเรื่องสารเคมีที่ทำให้เกิดมะเร็งกับสัตว์ทดลอง

ช่องทางการรับรู้เกี่ยวกับเครื่องสำอาง

พบว่าช่องทางทางโทรทัศน์ ทำให้ช่างเสริมสวยรู้จักเครื่องสำอางมากขึ้น คิดเป็น 100% เป็นสื่อที่ผู้ประกอบการทางธุรกิจใช้ในการแข่งขันและนิยมใช้สื่อทางโทรทัศน์ในการโฆษณา เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เครื่องสำอางต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก ส่วนช่องทางการรับรู้เครื่องสำอางที่ช่างเสริมสวยใช้น้อย ได้แก่ โทรศัพท์สอบถามจากสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา หมายเลขสายด่วนสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และกิจกรรมที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาจัดขึ้น รวมถึงช่องทางอินเทอร์เน็ตโดยคิดเป็น ร้อยละ 1.64%, 2.46%, 5.75% และ 19.30% ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะจากช่างเสริมสวย

ทางภาครัฐควรจัดให้ความรู้เรื่องการใช้เครื่องสำอางอย่างถูกต้อง และวิธีการให้ความรู้ควรเป็นการจัดการอบรมโดยตรง

การอภิปรายผลและสรุป

ช่างเสริมสวยรับรู้ความเสี่ยงเกี่ยวกับเครื่องสำอางในระดับดีมาก ผลากเป็นอุปกรณ์สำคัญที่ทำให้กลุ่มช่างเสริมสวยมีพฤติกรรมการทำงานที่ถูกต้อง ช่างเสริมสวยมีความเข้าใจส่วนประกอบของผลาก ความสำคัญของผลาก และนำข้อมูลนี้เป็นส่วนช่วยตัดสินใจในการเลือกซื้อเครื่องสำอาง จากการศึกษายืนยันว่า ส่วนใหญ่แล้วช่างเสริมสวยอ่านผลากเครื่องสำอางก่อนใช้เป็นประจำ มีการนำความรู้ที่ปรากฏในผลากไม่ว่าจะเป็นเรื่องสารเคมี คำแนะนำในการใช้สารเคมี และข้อแนะนำเกี่ยวกับอุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคลไปใช้ทำให้เกิดประโยชน์ต่อการใช้อย่างปลอดภัยอย่างปลอดภัยต่อทั้งชีวิตและสุขภาพของช่างเสริมสวยและลูกค้า เช่น การใช้ถุงมือซึ่งเป็นอุปกรณ์ป้องกันอันตรายต่อการสัมผัสกับสารเคมี เป็นต้น จากผลการวิจัยครั้งนี้กลุ่มผู้วิจัยขอให้ออกข้อแนะนำเรื่องการใช้ประโยชน์ของผลาก ที่ติดมากับผลิตภัณฑ์ให้เกิดประโยชน์ในเรื่องอื่นๆ เช่น อาจนำประเด็นที่มักเป็นข้อสงสัยของกลุ่มช่างเสริมสวยเพิ่มเติมลงไปในการผลาก ซึ่งจากการรวบรวมข้อมูลของช่างเสริมสวยในประเด็นนี้พบว่า ผลากผลิตภัณฑ์บางชนิด มีรายละเอียดเกี่ยวกับข้อสารเคมีเป็นภาษาอังกฤษโดยไม่มีภาษาไทยกำกับ หรือไม่มีการระบุประเภทของอุปกรณ์ป้องกันอันตรายที่เหมาะสม เช่น ประเภทของถุงมือที่มีอยู่เป็นจำนวนมากในท้องตลาด เป็นต้น เพราะจากการศึกษาพบว่า เมื่อมีข้อสงสัยใดๆ เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์กลุ่มช่างเสริมสวยมักไม่สอบถามมายังสำนักงานคณะกรรมการ

อาหารและยา แต่พบว่าช่างเสริมสวยจะอ่านผลากที่ติดมาเป็นประจำ นอกจากนี้ช่างเสริมสวยยังให้ข้อเสนอแนะต่อกลุ่มผู้วิจัยเรื่องความต้องการการถ่ายทอดองค์ความรู้โดยตรงจากภาครัฐ ซึ่งจะทำให้การเผยแพร่ความรู้ในประเด็นที่สำคัญถูกถ่ายทอดไปยังกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ตัวอย่างประเด็นความรู้เรื่องสารเคมี เช่น ความเป็นพิษเฉียบพลัน ความเป็นพิษเรื้อรัง มีความสำคัญกับกลุ่มช่างเสริมสวยเป็นอย่างมาก จากการศึกษาพบว่าในกิจกรรมที่ทำโดยใช้ระยะเวลาไม่นาน ช่างเสริมสวยจะไม่นิยมใส่อุปกรณ์ป้องกันอันตรายส่วนบุคคล ด้วยเหตุผลที่ว่าใช้เวลาสัมผัสไม่นานหรือทำกิจกรรมนี้ไม่เป็นประจำหรือไม่บ่อย จากประเด็นนี้ผู้วิจัยขอเสนอแนะเรื่องการจัดการอบรมเรื่องพิษวิทยาเบื้องต้นให้กับกลุ่มช่างเสริมสวย ซึ่งจะทำให้เกิดความตระหนักกับการใช้สารเคมีอย่างถูกต้องมากขึ้น จากการศึกษาครั้งนี้ยังพบอีกว่า ช่องทางทางโทรทัศน์ทำให้ช่างเสริมสวย รู้จักเครื่องสำอางมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ไชยนันต์ แห่งทอง⁽¹⁰⁾ ช่องทางที่ใช้น้อยหรืออาจไม่ถูกใช้เลย คือ อินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ อาจเนื่องจากลักษณะการทำงานของช่างเสริมสวยไม่เอื้อต่อการเข้าถึงอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ส่วนใหญ่ในร้านเสริมสวยจะมีโทรทัศน์สำหรับช่างเสริมสวยเองหรือบริการลูกค้าด้วย ดังนั้นสื่อโทรทัศน์อาจเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สามารถใช้ให้เกิดประโยชน์ในการสื่อสารข้อมูลจากองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ ช่างเสริมสวยมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาเรื่องหน้าที่ดูแลความปลอดภัยของเครื่องสำอาง แต่จากผลการศึกษาพบว่าการติดต่อสอบถาม ไปที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ในกรณีที่เกิดข้อคำถามยังไม่เป็นที่นิยมปฏิบัติ ประเด็นนี้จำเป็นต้องถูกนำไปพิจารณาเพื่อทำให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ทำการรวบรวมคำถามจากช่างเสริมสวยซึ่งมักไม่ถูกซักถามไปที่สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการตอบคำถามหรือข้อสงสัยเหล่านี้ไว้ที่ฉลาก เป็นการให้ความรู้ ความเข้าใจกับช่างเสริมสวย
2. ส่งเสริมการรับรู้เรื่องความปลอดภัยของเครื่องสำอาง โดยจัดการอบรมเรื่องพิษวิทยาเบื้องต้นกับช่างเสริมสวย ซึ่งสามารถตอบโต้ภัยตามขั้นตอนการทำงานของช่างเสริมสวยจริงๆ ในภาคปฏิบัติ
3. ส่งเสริมช่องทางอื่นๆ ในการสื่อสารอันตรายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น โทรศัพท์ เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

กลุ่มผู้วิจัยขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ที่ให้ทุนสนับสนุนในการศึกษาวิจัยและให้ความร่วมมือในการวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

1. กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2549-2551). การสำรวจธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการทั่วราชอาณาจักร [Online]. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2554, จาก http://service.nso.go.th/nso/nso_center/project/search_center/23project-th.htm
2. กรมการจัดหางาน. (2543). ช่างเสริมสวย [Online]. ค้นเมื่อ 10 มกราคม 2554, จาก <http://panyathai.or.th/wiki/index.php/ช่างเสริมสวย>

3. Hollund BE, Moen BE, Lygre SH, et al. (2001) Prevalence of airway symptoms among hairdressers in Bergen, Norway. *Occup Environ Med.* 58: 780-785.
4. Moscato G, Pignatti P, Yacoub MR, et al. (2005) Occupational Asthma and Occupational Rhinitis in Hairdressers. *Chest.* 128: 3590-3598.
5. Mounier-Geyssant E, Oury V, Mouchot L, et al. (2006). Exposure of hairdressing apprentices to airborne hazardous substances. *Environment Health.* 5(23): 1-8.
6. Lind ML, Albin M, Brisman J, et al. (2007). Incidence of hand eczema in female Swedish hairdressers. *Occup Environ Med.* 64: 191-195.
7. Chen HC, Chang CM, Liu YP, et al. (2010). Ergonomics risk factors for the wrists of hairdressers. *Applied Ergonomics.* 41: 98-105.
8. Wong RH, Chien HL, Luh DL, et al. (2005). Correlation Between Chemical-Safety Knowledge and Personal Attitudes Among Taiwanese Hairdressing Students . *American journal of industrial medicine.* 47: 45-53.
9. European Agency for Safety and Health at Work. Risk assessment for Hairdressers [Online]. Retrived January 10, 2011, From : <http://osha.europa.eu>
10. ไชยนันต์ แท่งทอง สรา อภรณ์ สุพิตรรา ละอองนวล. (2554). การสำรวจอันตรายต่อสุขภาพจากการประกอบอาชีพช่างทำเล็บในตำบลบ้านเลือก อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี. *วารสารสาธารณสุขศาสตร์* 41(1), 59-66.

